

D. F. G.
DISSERTATIO
DE

U S U
DIVERSITATIS
LINGVARUM,

QUAM,
*Ex Consensu Ampliff. Facult. Phil. in illustri Academ.
Aboënsi,*

PRÆSIDE

AMPLISSIMO acq̄ CELEBERRIMO VIRO

D^N. CAROLO ABRAH.
CLEWBERG,

L. L. O. O. & Græc. PROFESS. Reg. & Ord.

In Aud. Sup. H. A. M. S. diei XX. Julii,

Anni MDCCLIV.

Pro Gradu Magisterii

Publice defendet

STIPENDIARIUS REGIUS,

ANDREAS GOTTSKALK,

BOREA FENNO.

ABOÆ, Impressit Direct. & Typogr. Reg. mag. Duc. Finland.
JACOB MERCKELL.

§. I.

Ut perfectus homo esset, non satis erat, cum a supremo rerum Moderatore ratione atque aliis præclaris dotibus fuisse instructum, & tamen elingvem manere; sed requirebatur, ut sermone sive lingua sensa animi cum aliis communicare, & hinc orituræ voluptatis occasiones habere posset. Quantum autem usus atque etiam ornamenti generi humano afferat hoc ipsum, eidem sapientissime concessum, lingvæ donum, dicere supervacaneum est, cum omnes, quotquot loquuntur, nobis heic otium concilient. Quis enim ignorat, quod vitam, quam beneficio lingvæ optimam ducimus, hac deficiente, miserrimam, brutorum conditioni fere simillimam, imo ob imbecillitatem nativam, qua brutis etiam inferiores sumus, atque molestam educationem, nullam duceremus. Cum vero hodie non lingua, sed lingvis loquamur, an hæ etiam quidquam nobis addant commodi? magis obscura & ambigua vide-

tur quæstio. Quæ licet plenior explanationem admittat, nos tamen temporis, quod superest, rationem habituri, paucissimis de ea agere constituimus; B. L. benignam censuram eo certius nobis promittentes, quo magis jam properato opus est.

§. II.

Nobis autem, de Usu Diversitatis Lingvarum jam pauca dicturis, mox occurrit famosissima illa, e Sacris Literis satis nota, confusio Babelica, quæ, uti L. L. discrepantiam pœnæ loco rebellibus turris structoribus fuisse immissam urget, ita omnem simul usum ejusdem diversitatis evertere videtur. Sed licet, e Sacro Codice edocti, lubenter concedamus, Deo displicuisse conatus audaces incolarum terræ Sinear, utpote qui, celebritati nominis sui litantes, voluntati Dei de dispersione eorum in universas terras, resistere cogitarunt, & eum, ut pœnas darent inobedienciæ suæ, confusionem L. L. introduxissent; hoc tamen non obstare contendimus, quin statuamus confusionem hanc magno fuisse emolumento rebus humanis. Æquum enim est, de sapientia Dei tenere, quod plures fines intermedios sibi propositos habeat, quibus tandem finem ultimum assequitur. Hinc & quæ primo intuitu tanquam pœna hominibus inflicta videbatur, mox, mutato visionis puncto, alia sistetur rei facies, & tanquam medium felicitatis humanæ promovendæ apparebit. Finis, quem Deus ultimo intendit est gloria ejus; quemadmodum autem confusione Babelica fines intermedios pœnam

pœnam refractariorum & divisionem eorum in universas terras obtinebat, ita in his iterum finis ultimus gloria ejus elucescit. Quod utique de pœna constat, qua etiam hodiernum efficit, ut ab omni imperfectione & vitio alienus sit & deprehendatur. De gloria autem ejus, per dispersionem amplificata, postea quædam monebimus. En itaque omnifapientiæ Divinæ documentum insigne, quod ex hac pœna, plurima in genus humanum commoda derivare noverit, ut mox audiemus.

§. III.

ORigini diversarum L. L. rebelles turris Babelicæ structores occasionem dedisse, Sacræ Pandectæ perhibent. Eadem quoque testantur, Deum, hac ratione, discessionem hominum in varias regiones terræ urfisse. Obverti tamen possent, omnes homines, etjamfi nulla ejusmodi exititisset confusio, ne sic quidem usque in hodiernum diem unitatem lingvæ fuisse retenturos. Necessum enim erat, ut, multiplicato genere humano, cum eadem non omnibus sufficeret tellus, in varias discederent terræ plagas mortales. Jam vero ea est abundantia rerum in regnis naturæ, ut quocunque nos vertamus, aliæ semper occurrant, ne de eo dicam, quod plures, antea non cognitæ, adhuc tempore detegantur. Sic alia detecta rerum facie, aliis quoque nominibus opus erat, prioribus sensim ex animo deletis. Quo si accesserit mira ingeniorum varietas, jucundæ
novita-

novitatis studium & quæ alia; necesse erat, ut longe aliam adipisceretur formam lingua primigenia. Plures huc referri solent causæ, utpote cœli temperies aut intemperies, climatum ratio diversa, alimentorum potionumque conditio dissimilis, quæ omnia ad discrepantiam L. L. necessariam statuendam valent, quas tantum nominasse sufficiat. Sed etsi hæc non sine specie dicantur; nos tamen, præeunte testimonio Divino, affirmare non dubitamus, eos, qui in exstruenda turre Babylo-nica occupati erant, decreto Dei, de dispersione generis humani in universam terram, (quod etiam Noacho & posteris ejus patefecit Gen. cap. IX: 7.) obstinatis consiliis restitisse, adeoque dispersui per terram, quantum fieri potuit, præcavisse. Quemadmodum hoc illis exprobratur Gen. cap. XI: 6. Unde colligitur, quod non ultro a proposito resiliissent, sed variis modis, utpote amœnitate & fœcunditate vallis, jucunditate cœtus, metu solitudinis & defectus alimentorum, quibus affvfacti erant, allekti nec non deterriti, limitibus quam arctissimis sese continuissent: & concedamus illos ampliores sedes sibi quæsvisse, hoc tamen non fecissent nisi cum maxima mora & spatio temporis, postquam, quotidiana experientia propriæ cladis & perniciæ, id edocti, atque extrema quævis passi essent. Verum ne sic quidem in totam tellurem diffusi, sed longe angustioribus terminis contenti fuissent, quam postmodum factum est. Hæc autem vel ideo monenda fuere, ut appareat, disper-

spersionem generis humani & inde secutura com-
moda nos habere, quæ diversitati L. L., in quan-
tum illa confusio labii humani debetur, grati re-
feramus accepta; non autem diversitatem lingua-
rum fuisse necessarium consequens jam ubivis di-
persi generis humani.

§. IV.

Posita sic extra omnem dubitationis aleam di-
screpantia L. L. tanquam causa mox secuta di-
spersionis, videamus quænam incommoda hac evi-
tarint secessione mortales. Indigentiam non mo-
do earum rerum, quibus ad bene vivendum, ve-
rum etiam, quibus, ut quomodocunque vitam tra-
hat, carere non potest homo, Babelicæ consocia-
tioni addictos pro præmio reportasse manifestum
est, cum, a crescente indies multitudine hominum,
adeo in angustum redacti fuissent, ut non ampli-
us omnibus suppeterent media victus quærendi;
sed multi cogerentur, alienæ misericordiæ sese tra-
dendo, etiam eorum augere necessitates. Sed nec
ad incommoda inde profluentia difficilis est con-
jectura. Invidia enim non raro cum indigentia con-
iuncta esse solet; Sic etiam hi, ob meliorem alio-
rum fortunam contristati, occasionem quævis-
sent quodvis detrimentum illis inferendi. Quibus
si accedant, quod necesse est, odium, dissidia, mu-
tuæ cædes &c. non plus addi potuisset ad celerem
ruinam in genus humanum invehendam. Hisce
vero omnibus, quia per peculiarem loquelæ confu-
sionem,

)o(

tionem, introducta sermonis discrepantia validus positus fuit obex; inde plurima in genus humanum derivata fuisse commoda, nemo facile ibit inficias.

§. V.

Eos jam sequamur, qui ab intempestiva illa, cuius mentionem fecimus, conglobatione, in has & alias, easque diversissimas oras digressi, sedes fixerunt suas, conspicientes, quænam illic offenderint commoda. Natura illa mater sæcunda, & vel mille rerum formas producens, quin, divitiarum suarum multifaria frequentia, novam illis exhibuerit sui faciem, non est dubitandum; imo etiam credendum, non minus diversitatem hanc inventam rerum obviarum, quam urgentem penuriam alimentorum, animum eis addidisse exquirendi, quem fructum ex insolitis his objectis capere possent. Sic plurima detecta sunt eorum, quæ variæ orbis partes, multimoda & uberrima sua abundantia, in usum generis humani producunt, quæque omnino superflua viderentur, nisi essent, qui iis uterentur. Sic non desiderabant homines occasionem communi procurandæ felicitati. Opportunitates enim nacti sunt longe majores, adeo ut in societates varias abire, regna condere, & de iis, quæ ad utilitatem publicam quid conferre valent, legibus convenientissimis decernere possent. Hac tandem via diversorum terræ tractuum opulentia in mutuos usus commode converti potuit. En e-

ventum,

ventum, quem L. L. diversitati debemus, gravissimum, effectuumque & utilitatum in hunc orbem multifariam redundantium, seracissimum.

§. VI.

HÆc omnia gloriam Dei enarrare quis non videt? Inter res aspectabiles homines soli ratione condonabantur, adeoque soli apti & obligati erant, qui gloriam Creatoris cognoscerent & celebrarent. Ne autem coacti hoc agerent, ipsis naturæ librum evolvendum tradidit Deus, ex quo luculentissima bonitatis, sapientiæ & potentiæ suæ specimen proferre possent, quibus ad laudes ejus decantandas excitarentur. Quemadmodum Apostolus, ex operibus creationis, *καὶ ἀόρατα τῶ θεῶ τῆς αἰ-
διου ἀπὸ τῆς κτίσεως καὶ θεοῦ ἰστέ-
ρα* cognosci posse docet Rom. I. 20. Quod si, uti evictum est, diversitas L. L. præstitit, ut hic ipse liber naturæ non tantum aperiretur, verum etiam evolveretur & revolveretur, ei utique debemus innumera illa ubivis obvia validissima argumenta, quæ nos jam extimulant, ad gloriam Dei concelebrandam. Eadem gloria Summi Numinis, per admirandam ejus cum hominibus œconomiam, ex discrimine gentium ubicunque terrarum magis agnoscendam, illustrior redditur. Id L. L. diversitati vel ideo debetur, quod hæc gentes a gentibus homines ab hominibus rite dignoscere doceat, unde & alia plurima derivari comoda probatu facile.

§. VII.

TRistis experientia testatur eorum e numero, quæ

quæ societatem humanam disturbant erroneas etiam esse ac pestiferas sententias. Istis si latius serpere & pro lubitu grassari fuerit concessum; non poterunt non partium studia, dissidiaque inde aliaque mala oriri gravissima. Quamvis in ipso ortu suffocare istas ac extinguere non liceat: L. L. tamen discrepantia obstaculo est, quo minus tam facile disseminari, & in perniciem generis humani, præcipiti lapsu, ruere queant. Hac enim limitibus circumscribuntur hæ pestes, ultra quos ipsas progredi non permittitur. Hac hi ignes, quasi ultra alimentum non nacti, sponte consumuntur. Hac ejusmodi portenta opinionum malorumque semina, cum infelicibus genitoribus, eodem non raro conduntur tumulo. Multa etiam detrimenta, quæ rudi & imperitæ plebi minarentur, si omnia sermone unico & vulgari ab omnibus legi possent, lingua eruditæ propria a societate hominum arcentur.

§. VIII.

JAM occurrendum nobis est iis, quæ de diversitate L. L. tanquam obstaculo, quo minus ad omnes gentes perveniret notitia veritatis cœlestis saluberrima, dici possunt. Tantum vero abest, ut obstiterit diversitas L. L. veritatis hujus salutaris propagationi, ut potius ad eandem contulerit plurimum. Quanto enim magis, hac varietate, singulæ gentes discriminantur, tanto facilius admirandæ providentiæ, bonitatis, justitiæ & sapientiæ Divinæ specimina internoscuntur. Sic magis discerni & ob æco-

nomiam Dei, per miracula varia & illustrissima vaticinia, quibus fata gentium indicebantur, exactissime impleta, fatis notam, a reliquis separari potuit gens illa, cui revelationem impertitus est Deus, cum qua fœdus peculiare inivit, in quo tamen universale illud fœdus gratiæ, quod ad omnes homines pertinet, velut fundamenti loco positum erat. Sic etiam doctrina religionis quam commodissime, non tantum conservari sed etiam propagari, & apud gentes, penes quas justissima hac pœna dudum, procul dubio, promerita, jam extincta erat, resuscitari potuit. Adeo ut, qui non prorsus cœcutire maluit, versari potuerit in luce. Iphis itaq; imputent sibi ethnici, quod doctrinam cœlestem aut non acceperint, aut omnino repudiaverint.

Hoc ipsum vero eo magis patet circa tempora Novi Fœderis, cum dono lingvæ miraculoso, Apostolis concessio, mirum quantum propagata sit veritas Evangelica. Dicit enim non potest, quot quantæque ex hoc miraculo, in tanta celebritate hominum eveniente, scaturierunt atque redundarunt in seram posteritatem sequelæ optimæ gravissimæque. Si eodem sermonis genere convenisset orbis, caruisset eventu gloriosissimo, qui divulgandæ probandæque religioni nostræ sanctissimæ tantopere profuit. Conf. Albertum Holst, de diversitate L. L.

§. IX.

Sed videtur & demum hæc diversitas officere scientiis; cum lingvis addiscendis quantum impendimus, tantum aliis studiis utilibus decedat temporis,

poris, quod omne lucrificissemus, nisi ista, de qua quæritur, idiomatum orta fuisset discrepantia. Hæc speciem habent, primo intuitu: sub incudem revocata, leviora videbuntur. Ætas tenera, quæ lingvis occupatur, scientiis apta minus, memoriæ excolendæ maxime idonea. Dantur & disciplinæ, quas, dum lingvas addiscimus, usu paullatim vix advertentes inbibimus, dumque acuitur memoria, sensim scientiis aptatur iudicium. Nec tantus lingvarum necessariarum est numerus, ut non facili negotio, pro cuiusque instituto, minori temporis dispendio queant addisci. Sic feliciora ingenia, & lingvis & scientiis suffecisse novimus. Nec desunt exempla, quibus constet, vix longius eos fuisse progressos, qui lingvis parum vel nihil impendentes, scientiis unice fere fuerunt intenti. Porro difficultas, si quam adferunt lingvæ variæ, non tam retardat, quam acuit erecta ingenia, extimulat, alacriora reddit, quæ torperent alioquin & languidius fortasse etiam scientias artesque tractarent. Cumque mortalium ea sit indoles, ut alienis magis quam domesticis, novis potius vel raris quam vulgaribus usuque tritis capiamur; fit ut lingvæ exoticæ sæpe majori cura & studio ac vernacula colantur. Hinc amore lingvarum, scripta veterum etiam interdum in lucem protracta, sensus variis versionibus investigatus, & scientiæ, de quibus agunt, excussæ diligentius. Habent lingvæ singulæ aliquid sibi proprium. Durior, v. gr. Germanica, indeque, quod proverbio Gallis dicitur, aurigis propria.

pria. Nonnullæ vel ipso sono aures offendunt. Leniores aliæ ut Gallica, Svecana, reliquæ. Aliæ Poësi & Eloquentiæ aptiores, iisdem excolendis artibus ansam præbuerunt. Sic & lingvæ lingvis perficiuntur, eoque magis ad unam excolendam apti reddimur, quo penitius ceterarum elegantia nobis fuerint perspectæ. Quas si rite imitari, vel ad nostræ lingvæ genium adplicare noverimus, cultiorem habebimus multo ac alioquin effemus habituri vernaculam. Græciæ lepores ad se transtulit suosque fecit Latium. Utriusque spoliis ornata superbit Gallia. Undique nostra, neglecta pridem, jam legere flores & cultiori veste ornari, cumque ceteris de palma nitoris ac elegantia contendere nititur. Quæ omnia, saltem lentiori gradu procederent, nisi L. L. variæ exemplis, nativo ornatu, & sibi propriis loquendi modis docerent, excitarent, stimulosque adderent. Et hæcce fuere, quæ, pro Ufu Diversitatis Lingvarum ostendendo, nobis adferre temporis angustia, rationesque aliæ permiserunt. Ea vero, C. L. rogamus, æqui bonique consulas, Summoque Lingvarum Auctori nobiscum tribuas.

S. D. G.

